

בנק ישראל

הפיקוח על הבנקים
אגף מדיניות והסדרה

ירושלים, י"ד בטבת תש"ע

31 בדצמבר 2009

חוזר מס' ח-06-2253

לכבוד התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: מדידות שווי הוגן, חלופת השווי ההוגן, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים
(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. מדידות שווי הוגן וחלופת השווי ההוגן:

1.1. בחודש ספטמבר 2006 פרסם ה-FASB בארה"ב את התקן של כללי חשבונאות פיננסית מספר 157 בדבר "מדידות שווי הוגן" (SFAS 157 – Fair Value Measurements) (להלן – תקן 157), ובחודש פברואר 2007 פרסם ה-FASB את התקן של כללי חשבונאות פיננסית מספר 159 בדבר "חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות" (SFAS 159 – The Fair Value Option for Financial Assets and Financial Liabilities) (להלן – תקן 159). לאחרונה פורסמו על ידי ה-FASB מספר עדכונים לתקנים אלה.

1.2. ביום 18.12.08 שלחנו לתאגידים הבנקאיים ולחברות כרטיסי האשראי (להלן - חכ"א) מכתב בדבר הנחיות והבהרות בדבר בקרה פנימית להערכת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, מדידת שווי הוגן וגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן (מס' הס-106, להלן מכתבנו מיום 18.12.08), אשר התייחס לציפיות של הפיקוח על הבנקים מהדירקטוריון ומהנהלה של תאגיד בנקאי וחכ"א בהקשר זה.

1.3. לאור האמור נוצר צורך לעדכן את הוראות הדיווח לציבור.

1.4. בכדי לסייע בהתאמת הוראות הדיווח לציבור לתקנים החדשים הקמנו צוות עבודה משותף עם נציגי התאגידים הבנקאיים, עם נציגי רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים ועם נציגים מרשות ניירות ערך. אנו מודים לצוות העבודה על תרומתו הרבה.

2. אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים:

2.1. במכתבנו מס' הס-146 מיום 7.6.09, צוין כי בכוונתנו להתאים את הוראות הדיווח לציבור לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי.

2.2. בכדי לסייע בהתאמת הוראות הדיווח לציבור בנושאים אלו הקמנו צוותי עבודה משותפים עם נציגי התאגידים הבנקאיים ועם נציגי רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים. אנו מודים לצוותי העבודה על תרומתם הרבה.

- 2.3. התיקונים המפורטים בהוראה זו מתאימים את הוראות הדיווח לציבור לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים הבאים:
- 2.3.1. מדיניות חשבונאית, שינויים חשבונאיים, שינויים בשע"ח של מטבע חוץ, רווח למניה, תשלום מבוסס מניות, כלכלות היפר – אינפלציוניות ודוחות ביניים.
- 2.3.2. צירופי עסקים, דוחות מאוחדים והשקעות בחברות כלולות.
- 2.3.3. ירידת ערך נכסים, חכירות, רכוש קבוע, נדל"ן להשקעה.
3. לאחר התייעצות עם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון עם המפקח על הבנקים, ועם הוועדה המייעצת לעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, תיקנתי את הוראות הדיווח לציבור כמפורט להלן.

חלק א' - מדידות שווי הוגן וחלופת השווי ההוגן

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

4. ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן 157 ובתקן 159 בהתייחס למדידת נכסים והתחייבויות לפי שווי הוגן, לרבות:
- 4.1. הגדרת שווי הוגן, יישום טכניקות הערכת שווי לגבי נכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שווי הוגן, קביעת מדרג שווי ההוגן והנחיות יישום מפורטות.
- 4.2. יישום חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מסוימים.
5. בנוסף, ההוראות שנקבעו בחוזר זה משלבות בהוראות הדיווח לציבור את ההנחיות וההבהרות בנושא זה שנכללו במכתבנו מיום 18.12.08.
6. הוראות תקן 157 והוראות תקן 159 שולבו בסעיפים 19 ו-20 להוראות הדיווח לציבור, בהתאמה, ובחלקים א' וב' לנספח י"ד להוראות הדיווח לציבור. הוראות המעבר בתקנים אלה שולבו בהוראות המעבר לשנת 2011. מספור סעיפי המשנה בסעיפים ובנספח להוראות הדיווח לציבור תואם את מספור הסעיפים בתקן 157 ו-159. הושמטו הפניות לפרסומים חשבונאיים שאינם רלוונטיים בהכרח לפעילות של תאגידים בנקאיים.
- הערה: בשונה מהעבר, נכללו בהוראות דוגמאות למצבים שתאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי (להלן – תאגיד בנקאי) ככל הנראה לא יתקלו בהם לעתים קרובות, משום שדוגמאות אלו עשויות לעזור להבין טוב יותר את העקרונות הכלליים למדידת שווי הוגן.
7. ההנחיות שנכללו במכתבנו מיום 18.12.08 לגבי תהליך מדידת השווי ההוגן שולבו בחלק ג' לנספח י"ד להוראות הדיווח לציבור.
8. דרישות הגילוי של ה- SEC בקשר ליישום תקן 157, וכן דרישות הגילוי שנכללו במכתבנו מיום 18.12.08, שולבו בפרק בדוח הדירקטוריון על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ועל אומדנים חשבונאיים קריטיים (עמ' 5-2-698).
9. מספור סעיפים 19 ו-20 בהוראות הדיווח לציבור, בדבר "עסקאות בנאמנות" ו"חתימות ותאריך הדוחות הכספיים" בהתאמה, יוחלף בסעיפים 15 ו-16 בהתאמה.
10. ההוראות כוללות מספר תיקונים למתכונת הגילוי, המתחייבים מיישום תקנים 157 ו-159:
- 10.1. מתכונת המאזן הותאמה לדרישות הגילוי בתקנים אלה (כפי שיושמו על ידי בנקים גדולים בארה"ב), לפיהן יש לתת גילוי נפרד, בגוף המאזן, לנכסים הנמדדים בשווי הוגן,

אם הם נכללים בסעיף שבו חלק מהפריטים אינם נמדדים בשווי הוגן. בהקשר זה נציין כי:

10.1.1. נכללו במתכונת המאזן שני סעיפים נפרדים חדשים – "נכסים בגין מכשירים נגזרים" ו- "התחייבויות בגין מכשירים נגזרים".

10.1.2. הובהר במתכונת המאזן כי אין צורך לתת גילוי נפרד לסכומי השווי ההוגן בסעיף ניירות ערך בהתאם למתכונת, אם סכום ניירות הערך שנמדדים לפי עלות ולפי עלות מופחתת זניח.

10.2. נוספה הבהרה במתכונת ביאור ניירות ערך, לפיה יש לתת גילוי נפרד, בהתאם לדרישות ה-call report, לניירות ערך שסווגו כניירות ערך למסחר משום שנבחרה לגביהם חלופת השווי ההוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.

10.3. נוספה מתכונת ביאור 18ד וביאור 18ה – "פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה", "שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3". מתכונת הגילוי נקבעה, בין היתר, בהתבסס על הדוחות הכספיים לשנת 2008 של תאגידים בנקאיים גדולים בארה"ב.

11. הובהר בסעיף 20.7 כי תאגיד בנקאי לא יבחר למדוד פריט כלשהו לפי חלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר למדוד לפי חלופת השווי ההוגן (בהתאם לסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור) נכס כלשהו שמתאים לסיווג של רמה 2 או רמה 3 במדרג השווי ההוגן, או התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש ממנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים. דוגמאות לגורמים שיובאו בחשבון על ידי הפיקוח על הבנקים בהקשר זה נכללו בפרסום של ה-BIS מחודש יוני 2006 – "Supervisory Guidance on the Use of the Fair Value Option for Financial Instruments by Banks".

דברי הסבר

בהתאם לדרישות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ובעולם, ולאור סקירה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים בארה"ב לשנת 2008, ממנה עולה כי חלופת השווי ההוגן יושמה על סעיפי אשראי ופיקדונות בהיקפים מצומצמים ובנסיבות מסוימות בלבד.

12. בהתאם לתיקונים לתקנים אחרים שנכללו בתקנים 157 ו-159, תוקנו הגדרות ומספר סעיפים בהוראות הדיווח לציבור.

13. לאור העובדה שהוראות המפקח על הבנקים בדבר מדידות שווי הוגן וחלופת שווי הוגן מבוססות על כללי החשבונאות שנקבעו בנושא בארצות הברית, התאגידים הבנקאיים ורואי החשבון שלהם נדרשים לעקוב אחר ההנחיות הרלבנטיות שמשפיעות על הטיפול החשבונאי בדבר מדידות שווי הוגן וחלופת שווי הוגן, שהינן בתוקף בארצות הברית, ולעדכן את הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים בהתאם.

חלק ב' – אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים

עקרונות אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי

14. ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות תקני דיווח כספי בינלאומיים מסוימים, המטפלים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, על בסיס העקרונות המפורטים להלן (למעט אם נקבע אחרת על ידי הפיקוח על הבנקים):

14.1. תאגידי בנקאיים יישמו החל ממועד התחילה שנקבע בחוזר זה את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המפורטים בהמשך, ואת כל הפרשנויות המחייבות שפורסמו על ידי ה-IASB שמתייחסות ליישום תקנים אלה (להלן – התקנים הבינלאומיים).

14.2. במקרים בהם לא מצאנו במקורות כאמור לעיל התייחסות ספציפית לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, כללנו בגוף ההוראה הנחיות יישום ספציפיות.

גישה זו נועדה לספק רמת ודאות גבוהה יותר בדיווח הכספי של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, תוך שמירה על רמה גבוהה של עקביות בדיווחים של התאגידי הבנקאיים.

14.3. כהנחית יישום כללית, בנושאים המטופלים בחוזר זה, במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים ובהנחיות הישום בהוראות כמפורט לעיל, מצופה מתאגידי בנקאיים לטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושא זה.

14.4. אנו מעודדים את התאגידי הבנקאיים ואת רואי החשבון של התאגידי הבנקאיים לפנות אלינו בכל נושא מהותי הקשור לדיווח כספי, ובפרט בכל מקום שבו נדרשות הבהרות לגבי ההפניות והעמדות בהוראות הדיווח לציבור בנושא התקנים הבינלאומיים.

14.5. בכוונתנו לעדכן את ההפניות והעמדות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לניסיון שיצבר בעת ההיערכות של התאגידי הבנקאיים ליישום התקנים, בעת יישומם בפועל, ולאור התפתחויות בתקנים הבינלאומיים ובכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

14.6. במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראותינו – יש לפעול לפי התקן האחר והוראותינו המתייחסות.

14.7. במקומות בהם קיימת בתקנים הבינלאומיים הפניה לתקנים בינלאומיים שלא אומצו בהוראות הדיווח לציבור – במקום ההפניה המקורית תבוא הפניה להוראות הדיווח הציבור ולכללי החשבונאות המקובלים בישראל.

14.8. במקומות בהם קיימת בתקנים הבינלאומיים הפניה להגדרה של מונח, אשר מוגדר בהוראותינו - במקום ההפניה המקורית תבוא הפניה להגדרה בהוראות הדיווח לציבור.

14.9. במקומות שבהם התקן הבינלאומי אינו שונה מהותית מכללי החשבונאות שחלו קודם לכן, יש לבחון היטב האם ניתן להצדיק החלטה לפיה ראוי לשנות את הטיפול החשבונאי בשל יישום התקן הבינלאומי בלבד.

הערות נוספות

15. אימוץ תקנים בינלאומיים נוספים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – בהתאם לאמור במכתבנו מס' הס-146 מיום 7.6.09, בכוונתנו להמשיך להתאים בעתיד הקרוב את הוראות הדיווח לציבור לתקנים בינלאומיים נוספים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי.

16. תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין – אימוץ התקנים הבינלאומיים עשוי לחייב מספר תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין. תיקונים אלה יטופלו במסגרת נפרדת.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות

17. בסעיף 1 בעמודים 661-10 ובעמודים 661-11 יתווספו הגדרות של "כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב" ושל "תקני דיווח כספי בינלאומיים".

18. בעמוד 661-11.1 יתווסף סעיף 2א. בדבר "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות", כמפורט בהוראה.

19. הנוסח של סעיף 5.ד (ע"מ 661-13) יוחלף כמפורט בהוראה.

20. דברי הסבר

סעיף 2א. מאמץ בהוראות הדיווח לציבור את תקן חשבונאות בינלאומי 8, "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות". להלן דברי הסבר לגבי הבהרות שנכללו בסעיף לעניין אופן יישום התקן:

20.1. בשונה מתקן חשבונאות בינלאומי 8 שקובע שיש לטפל חשבונאית בכל הנושאים בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, סעיף 2א להוראות הדיווח לציבור מבהיר שתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים ייושמו רק בנושאים שבהם קיימת דרישה מפורשת בהוראות הדיווח לציבור (נושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי).

20.2. הובהר אופן הטיפול במצב שבו לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים ועדיין לא קיימת התייחסות בהוראות הדיווח לציבור, בהתאם לעיקרון בסעיף 14.3 לעיל.

20.3. מהותיות – הובהר כי בעת בחינת מהותיות, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להנחיות בנושא מהותיות שנקבעו בסעיפים M ו-N, בנושא מס' 1 בקודיפיקציה של המכתבים בנושאי חשבונאות של צוות רשות ניירות ערך בארה"ב¹, ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך מס' 99-4 בדבר "מהותיות".

20.4. תיקון טעות – תקן 8 מתיר להימנע מביצוע התאמה למפרע בעת תיקון טעות, אם ההתאמה אינה אפשרית. FAS 154 (Accounting Changes and Error Corrections) אינו

¹ Codification of Staff Accounting Bulletins, Topic 1, "Financial Statements", www.sec.gov/interps/account/sabcodet1.htm

מתיר זאת. תאגיד בנקאי, הסבור כי אין זה מעשי לבצע התאמה למפרע כדי לתקן טעות, יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים כדי לקבל הנחיה מקדמית.

20.5. סיווג מחדש - בסעיף 5.5 ד. בהוראותינו הובהר כי בעת שינוי ההצגה או הסיווג של נתונים בדוחות הכספיים, יש לסווג מחדש את נתוני ההשוואה ולתת גילוי נוסף מסוים. זאת, בהתבסס על סעיף 41 בתקן חשבוונאות בינלאומי 1 בדבר "הצגת דוחות כספיים".

20.6. הערה: בסעיפים 76-77 להוראותינו קיימות התייחסויות להשפעה מצטברת של שינוי בכללי החשבוונאות ולהכנסות ולהוצאות בגין שנים קודמות, המקבילות להתייחסויות דומות שקיימות בתקן חשבוונאות בינלאומי 8. סעיפים דומים קיימים בתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים). בשלב מאוחר יותר נשקול להתאים את נוסח הסעיפים לדרישות התקן.

השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

21. במקום הנוסח הקיים של סעיף 12.ג להוראות הדיווח לציבור (עמ' 16-661) יבוא:
"ינתן גילוי להפרשי שער נטו, כנדרש בסעיף 42 לתקן בינלאומי מס' 21 בדבר "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ" (להלן – תקן 21)".

22. הנוסח הקיים של סעיף 13 להוראות הדיווח לציבור (עמ' 16-661) יוחלף כמפורט בהוראה.

23. דברי הסבר

כדי לאמץ בהוראות הדיווח לציבור את תקן 21. להלן התייחסות להבהרה העיקרית שנכללה בהוראותינו לגבי אופן יישום התקן, בנושא קביעת מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות:

23.1. בהתאם להוראותינו הקיימות, המתבססות על תקן חשבוונאות ישראלי מספר 13 (מתוקן, המבוסס על תקן 21) כיום, ככלל, שלוחות בנקאיות בחו"ל של תאגידי בנקאיים מסווגות כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי (בעבר שלוחות כאמור נקראו "זרוע ארוכה").

23.2. מבחינה מחודשת של עמדתנו בנושא זה, לרבות בחינה של דוחות כספיים של תאגידי בנקאיים מובילים בעולם, של דברי ההסבר לתקן 21, של כללי החשבוונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ושל ביאורי התאמה לכללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב שנכללו בדוחות כספיים לשנת 2006 של בנקים מובילים המדווחים בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, עולה כי:

23.2.1. חל שינוי בשנים האחרונות בניסוח של המבחנים שנקבעו בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים לפיהם נקבע האם מטבע פעילות של שלוחה זהה למטבע הפעילות של חברת האם שלה.

23.2.2. יתכנו מקרים שבהם שינוי זה לא יהיה מהותי מספיק כדי להצדיק שינוי באופן הסיווג של שלוחה, במיוחד לאור כללי החשבוונאות המקובלים, לפיהם שינוי כאמור לא אמור להתרחש לעתים קרובות.

23.3. לאור האמור, הובהר בסעיף 13 להוראותינו כי תאגיד בנקאי הסבור כי בהתאם למבחנים שנקבעו בתקן 21 ראוי לסווג שלוחה בנקאית בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, למרות ששלוחה זו או הפעילות שלה סווגה על ידו בדוחות כספיים שפרסם בעבר כזרוע ארוכה של התאגיד הבנקאי או כפעילות חוץ

שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בביקוח על הבנקים לקבל הנחיה מקדמית.

23.4. הערות:

23.4.1. תאגיד בנקאי, שיש לו שלוחות בנקאיות המסווגות כשלוחות בנקאיות שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי (השלוחות הקיימות), ורוכש או מקים שלוחה בנקאית חדשה בחו"ל (השלוחה החדשה), יסווג את השלוחה החדשה לפי הכללים שנקבעו בתקן 21, תוך שהוא בוחן את פעילותה של השלוחה החדשה מול פעילותן של השלוחות הקיימות.

23.4.2. בכוונתנו לבחון במסגרת נפרדת את הצורך בהתאמת הסיווג של הפרשי שער בדוח רווח והפסד (לרבות הפרשי שער הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ אשר מטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי).

רווח למניה

24. בסעיף 78 להוראות הדיווח לציבור (עמ' 24-664), ובמתכונת הביאור המתייחסת, ההפניות לתקן ישראלי מספר 21 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, יוחלפו בהפניות לתקן חשבונאות בינלאומי 33.

25. בסעיף 78 נקבע כי במקום ההפניות המופיעות בתקן 33 לתקנים בינלאומיים מסוימים, יבואו הפניות לכללי החשבונאות המקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

26. בסעיף 41א. להוראות הדיווח לציבור (עמ' 6-663), ובמתכונת הביאור המתייחסת, ההפניות לתקן ישראלי מספר 24 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, יוחלפו בהפניות לתקן דיווח כספי בינלאומי 2.

דוחות כספיים של שלוחות או של חברות כלולות בכלכלות היפר – אינפלציוניות

27. יתווסף סעיף 4א. בדבר "דוחות כספיים של שלוחות או של חברות כלולות בכלכלות היפר – אינפלציוניות" (עמ' 13-661) כמפורט להלן:

הדוחות הכספיים של שלוחות או של חברות כלולות בכלכלות היפר אינפלציוניות ייערכו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 29, דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות (להלן - "תקן 29")

במידה ולתאגיד בנקאי יש ספק לגבי המועד שבו כלכלה מסוימת, שבה יש לו פעילות מהותית, מתחילה או מפסיקה להיות היפר-אינפלציונית, עליו לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בביקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.

דברי הסבר

27.1. סעיף זה מאמץ בהוראות הדיווח לציבור את תקן חשבונאות בינלאומי 29.

27.2. למען הסר ספק, מובהר כי אין שינוי בסעיפים 1 ו-4 להוראות הדיווח לציבור, ואין שינוי במועד שבו הופסקה ההתאמה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לאינפלציה בישראל.

27.3. הדרישה לפנות להנחיה המקדמית נועדה להימנע ממצב בו תאגיד בנקאי אחד יגדיר כלכלה מסוימת כהיפר-אינפלציונית, בעוד תאגיד בנקאי אחר יגדיר אותה ככלכלה שאינה היפר-אינפלציונית.

דוחות ביניים

28. נוסח סעיף 4 בעמ' 2-680 בדבר "עקרונות לעריכת הדוח" הוחלף כמפורט בהוראה.
- 28.1. הנוסח של סעיפים 7 ו-7א. בעמ' 2-680 ו-4-680 בדבר "תמצית הדוח הכספי הרבעוני" יוחלף כמפורט בהוראה.
- 28.2. בהוראות הדיווח לציבור יתווסף סעיף 8.ד. בעמ' 4-680 בדבר "דרישות נוספות לפירוט" כמפורט להלן:
- שינויים בהתחייבויות תלויות או בנכסים תלויים, שחלו בתקופת הדיווח השוטפת ובמצטבר מאז תאריך המאזן השנתי. בנוסף, גם אם לא חלו שינויים מאז הדוח הכספי השנתי האחרון, יינתן גילוי או, לחילופין, תיכלל הפניה לדוח הכספי השנתי האחרון, על התחייבויות תלויות שהתממשות ההפסד המרבי בגינן עלולה להעמיד בספק את המשך קיומו של התאגיד כעסק חי.

29. דברי הסבר

- 29.1. התיקונים מאמצים את תקן חשבונאות בינלאומי 34 בהוראות הדיווח לציבור.
- 29.2. הדרישה למתן פירוט נוסף בהתייחס להתחייבויות תלויות היתה קיימת בעבר בסעיף 16(ו) בתקן חשבונאות ישראלי מספר 14, וקיימת עדיין בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.
- 29.3. בשלב מאוחר יותר, בעת שילוב תקנים בינלאומיים נוספים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, ישקל הצורך בהבהרות נוספות בנושא מדידה בדוחות ביניים.

צירופי עסקים ודוחות מאוחדים

30. בסעיף 9 בעמוד 14-661 נוסף סעיף קטן ג1, שבו נקבע כי תאגיד בנקאי יישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 3 בדבר צירופי עסקים ואת תקן חשבונאות בינלאומי 27 בדבר דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים. סעיף 9.ח להוראות הדיווח לציבור בוטל.
31. הבהרות לעניין יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 3:
- 31.1. הוראות ה-OCC - פרק 10A בהוראות ה-OCC (Bank Accounting Advisory Series) כולל הנחיות בנושא צירופי עסקים של תאגידים בנקאיים. בהתאם לסעיף 1.1ג.9 תאגיד בנקאי יישם את ההנחיות הללו, כל עוד שאינן סותרות את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- 31.2. עמדות רשות ניירות ערך - רשות ניירות ערך בישראל פרסמה באתר האינטרנט שלה מספר עמדות המתייחסות לצירופי עסקים, שליטה והשפעה מהותית, הרלוונטיות לחברות ציבוריות המיישמות תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לסעיף 1.1ג.9 (2) תאגיד בנקאי יפעל לפי עמדות אלה.
- 31.3. נהלי ייחוס עודף עלות וירידת ערך - בסעיף 1.1ג.9 (3) נכללה דרישה כי תאגידים בנקאיים יוודאו, לפני ביצוע התקשרות בצירוף עסקים מהותי או השקעה בחברה כלולה מהותית,

כי קיימות בקרות אפקטיביות על דיווח כספי, לרבות מדיניות ונהלים ברורים, בנושא ייחוס עודף העלות ובחינת ירידת ערך, בהתאם לכללים שנגזרים מתקני הביקורת שנקבעו בארה"ב בנושא זה. פירוט נוסף נכלל בהוראה.

דברי הסבר

31.3.1. בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, מוניטין אינו מופחת יותר, אולם יש לבחון ירידת ערכו אחת לשנה, או לעיתים תכופות יותר במידה שמתקיימים תנאים המצביעים על ירידה בערכו.

31.3.2. לאור האמור, הסיכון להצגה מוטעית מהותית בנושא זה יגדל אם לא יחול שיפור בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בנושא זה.

31.3.3. מובהר כי רואי החשבון המבקרים צריכים לפעול בעת בדיקת ייחוס עודף עלות הרכישה בהתאם לתקני הביקורת שנקבעו בארה"ב ובהתאם לסטנדרטים שמיושמים בביקורת של חברות הנסחרות בארה"ב על ידי פירמות רואי החשבון בהן הם חברים.

31.3.4. מידע שימושי נוסף בנושא זה נכלל בהנחיות שנכללו בכלי עזר של ה-AICPA בנושא².

31.4. בחינת קיום שליטה - בסעיף 11.9(4) נקבע כי תאגיד בנקאי ישתמש במבחנים שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, לצורך קביעה האם מתקיימת שליטה, כל עוד שלא נקבעו בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים מבחנים ספציפיים הסותרים אותם.

דברי הסבר

לאור העובדה שהעקרונות שנקבעו בנושא זה בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ובתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים דומים, ולאור ההתייחסות המפורטת יותר למצבים מסוימים שקיימת בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

31.5. מדידת שווי הוגן - בסעיף 11.9(5) נקבע כי תאגיד בנקאי ימדוד שווי הוגן של נכסים והתחייבויות בצירוף עסקים בהתאם להגדרת שווי הוגן בהוראות הדיווח לציבור.

דברי הסבר

לאור העובדה שמדובר על נושא שנמצא בליבת העסק הבנקאי.

31.6. צירופי עסקים תחת שליטה משותפת - בסעיף 11.9(6) נקבע כי תאגיד בנקאי יטפל בצירופי עסקים של חברות שנמצאות תחת שליטה משותפת לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

דברי הסבר

לאור העובדה שלא נקבע בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים טיפול חשבונאי ספציפי בעסקאות אלה.

² AUDITING FAIR VALUE MEASUREMENTS AND DISCLOSURES: ALLOCATIONS OF THE PURCHASE PRICE UNDER FASB STATEMENT OF FINANCIAL ACCOUNTING STANDARDS NO. 141, BUSINESS COMBINATIONS, AND TESTS OF IMPAIRMENT UNDER FASB STATEMENTS NO. 142, GOODWILL AND OTHER INTANGIBLE ASSETS, AND NO. 144, ACCOUNTING FOR THE IMPAIRMENT OR DISPOSAL OF LONG-LIVED ASSETS

31.7. מדידה לראשונה של זכויות שאינן מקנות שליטה - בסעיף 11.9(7) נקבע כי תאגיד בנקאי ימדוד לראשונה זכויות שאינן מקנות שליטה לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית במצבים בהם הוא סבור כי אין זה מעשי למדוד את השווי ההוגן של הזכויות שאינן מקנות שליטה.

דברי הסבר

סעיף 19 בתקן דיווח כספי בינלאומי נותן אפשרות למדוד זכויות שאינן מקנות שליטה לפי שווי הוגן או לפי החלק היחסי של הזכויות שאינן מקנות שליטה בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו של הנרכש. לאור העובדה שכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב מתירים למדוד זכויות אלו רק לפי האפשרות הראשונה, תאגידים בנקאיים יישמו אפשרות זו בלבד.

31.8. טיפול חשבונאי עוקב באשראי ובניירות ערך שנרכשו עם איכות אשראי שהידרדרה - בסעיף 11.9(8) נקבע כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בדבר מדידה לאחר צירוף עסקים של אשראי וניירות ערך אשר נרכשו בצירוף עסקים (או בדרך אחרת), כאשר במועד הרכישה איכות האשראי שלהם כבר הידרדרה.

דברי הסבר

לאור העובדה שמדובר על טיפול עוקב בנושא שהוא בליבת העסק הבנקאי, ועל מנת להבהיר את הטיפול העוקב בעודף עלות שלילי העשוי להיות מיוחס להלוואות בצירופי העסקים שמבצעים תאגידים בנקאיים, תיכלל בהוראות הדיווח לציבור הפניה לטיפול החשבונאי בנושא בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב (סעיף 30-310 בקודיפיקציה).

31.9. התחייבויות תלויות, התקשרויות מיוחדות והפרשה לשינוי מבני - בסעיף 11.9(9) נקבע כי במקום ההפניות בנושאים אלה לתקן חשבונאות בינלאומי 37 יבואו הפניות לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בהתאם לסעיף 47 להוראות הדיווח לציבור.

דברי הסבר

לאור העובדה שמדובר על נושא שהינו בליבת העסק הבנקאי.

31.10. הטבות עובד - בסעיף 11.9(10) נקבע כי תאגיד בנקאי יטפל בהתחייבויות או בנכסים המתייחסים להסדרי הטבת עובד של התאגיד הנרכש על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הדיווח לציבור, כל עוד לא אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושא.

דברי הסבר

כל עוד לא אומץ תקן חשבונאות בינלאומי 19 בהוראות הדיווח לציבור.

31.11. רכישה במחיר הזדמנותי (מוניטין שלילי) -

31.11.1. בסעיף 11.9(11) נקבע כי אם נותרה בצירוף עסקים יתרת עודף עלות שלילי מהותית שלא יוחסה, לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת (אשר נדרשת לפי תקן דיווח כספי בינלאומי 3), תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית, תוך פירוט נהלי ייחוס השווי ההוגן לנכסים ולהתחייבויות

שנקט והנסיבות הספציפיות הגורמות לו להסיק כי במקרה זה קיים מוניטין שלילי.

31.11.2. בסעיף 2ז. תבוטל הדרישה להבחין בין יתרת מוניטין שלילי לבין יתרת מוניטין חיובי.

דברי הסבר

31.11.3. בדברי ההסבר לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (סעיף 371 לדברי ההסבר לתקן) צויין כי לדעת הוועדות לתקינה (בארה"ב והבינלאומית) עסקאות של רכישה במחיר הזדמנותי הן אנומליות ועשויות להתרחש במצבים מוגבלים בלבד. למרות האמור נקבע בתקנים אלה טיפול חשבונאי למצבים שבהם עסקאות כאמור יתרחשו בכל זאת.

31.11.4. לאור האמור, האיסור שנקבע על ידינו בעבר על רישום מוניטין שלילי מבוטל.

31.11.5. עם זאת, לאור קשיים שעלולים להתעורר במדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות של ישות, במיוחד אם היא נרכשת במחיר הזדמנותי, וכדי לעזור ליצור מידה מסוימת של עקביות לגבי המצבים שיכולים לגרום לכך שעסקה תחשב רכישה במחיר הזדמנותי, בסעיף נקבע כי יש לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית בנושא זה.

31.11.6. בעתיד נשקול מחדש את הצורך בדרישה זו לאור הנסיון שיצבר ביישום תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

31.12. איחוד ישויות למטרות מיוחדות - בסעיף 1ג.9. 12) נקבע כי תאגידים בנקאיים לא יאמצו את פרשנות 12 של הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC-12) בדבר "איחוד – ישויות למטרות מיוחדות".

דברי הסבר

לאור העובדה שמדובר על נושא שנמצא בליבת העסק הבנקאי.

השקעות בחברות כלולות

32. בעמ' 12-662 נוסף סעיף 32. א. הקובע כי תאגידים בנקאיים יישמו את תקן חשבונאות בינלאומי 28 בדבר השקעות בחברות כלולות.

33. מספור סעיפים 32. א ו-32. ב בהוראותינו ישונה ל-32. ב ול-32. ג בהתאמה.

34. בסעיף 32. ב, במקום המילה "מניות", יבוא "מניות שיש לטפל בהן לפי שיטת השווי המאזני בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים". בנוסף, יבוטל המשפט "כאשר סביר שניירות ערך המירים אכן יומרו או שכתבי אופציה ימומשו (לפי אמות המידה של גילויי דעת 48 ו-53 של הלשכה), יש לנהוג כאמור בסעיפים 13 ו-9 לגילויי הדעת הנ"ל בהתאמה".

35. בסעיף 32. ג, במקום המילה "תוצגנה" יבוא "יטופלו חשבונאית". תוסף המילה "שיטת" למשפט "על בסיס השווי המאזני", ויוספו המילים "בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים" לסיפא של משפט זה.

36. בסעיף 11.32(2) תבוטל ההפניה לסעיף 50 בג"ד 68 של לשכת רואי חשבון ישראל.

דברי הסבר

37. סעיף 32.א מסדיר את אימוץ תקן חשבונאות בינלאומי 28 בהוראות הדיווח לציבור. ההפניות לג"ד 48, 53 ו-68 של לשכת רואי חשבון בישראל אינן רלוונטיות יותר.

38. מפורטות להלן ההבהרות שנקבעו בסעיף זה לעניין יישום תקן חשבונאות בינלאומי 28 על ידי תאגידים בנקאיים:

38.1. בחינת קיום השפעה מהותית - בסעיף 32.א(1) נקבע כי על מנת לקבוע אם קיימת השפעה מהותית בחברה המוחזקת, תאגיד בנקאי יישם את המבחנים שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, כל עוד לא נקבעו בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים מבחנים ספציפיים הסותרים מבחנים אלה.

דברי הסבר

לאור העובדה שהעקרונות שנקבעו בנושא זה בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ובתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים דומים, ולאור ההתייחסות המפורטת יותר למצבים מסוימים שקיימת בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

38.2. מעבר להשפעה מהותית וגידול בשיעור החזקה כאשר קיימת ונשמרת השפעה מהותית

38.2.1. בסעיף 32.א(2) נקבע כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב המתייחסים למעבר להשפעה מהותית בחברה בה הייתה לתאגיד הבנקאי השקעה קודמת, ואת כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב המתייחסים לגידול בשיעור החזקה בחברה כלולה.

38.2.2. סעיף 32.ג יבוטל.

דברי הסבר

38.2.3. לא קיימת בתקני החשבונאות הבינלאומיים התייחסות לטיפול הנדרש במצב שבו משקיע התחיל להשפיע מהותית על חברה, שבה היתה לו השקעה קודמת, שלא טופלה לפי שיטת השווי המאזני. בנוסף לא קיימת בתקני החשבונאות הבינלאומיים התייחסות לטיפול הנדרש במצב שבו משקיע, שיש לו השפעה מהותית על חברה, הגדיל את שיעור החזקה שלו בחברה, אך לא השיג שליטה.

38.2.4. לאור האמור נקבע כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים אלו.

38.2.5. בשל ההוראות הספציפיות שנקבעו בתקינה הבינלאומית וכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב למצבים אלה, סעיף 32.ג בהוראותינו, המתייחס לטיפול החשבונאי בהעברת השקעות במניות של חברות מוחזקות לתיק ניירות ערך למסחר, או להיפך, אינו נדרש יותר.

38.3. הפניות לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 – בסעיף 32.א.3. הובהר כי בכל מקום שבו קיימת הפניה בתקן חשבונאות בינלאומי 28 לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, תבוא הפניה לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 והוראות הדיווח לציבור.

38.4. החלפת מינוחים של זכויות מיעוט וסיווג כחלק מההון העצמי:

38.4.1. מתכונות המאזן, דוח רווח והפסד ודוח על השינויים בהון העצמי, תותאם כמפורט בהוראה.

38.4.2. חישוב הרווח למניה בדוח רווח והפסד ובביאור בדוח הכספי, התשואה על ההון בדוח הדירקטוריון, והגילוי על הרווח הנקי בביאורים השונים בדוח הכספי הותאמו, כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים ובכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הוחלף המינוח של זכויות מיעוט לזכויות שאינן מקנות שליטה, ונקבע שיש לסווגן כחלק מההון העצמי. לאור האמור, ולאחר סקירת מתכונת דוח רווח והפסד של מספר תאגידים בנקאיים מובילים בעולם, בוצעו השינויים המתחייבים במתכונת הוראות הדיווח לציבור.

ירידת ערך נכסים

39. כללי

- 39.1. בעמוד 20-661 להוראות הדיווח לציבור סעיף 18א. בסעיף קטן א.
- 39.1.1. במקום ההפניה לתקן חשבונאות מספר 15 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות תבוא הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 36.
- 39.1.2. הסיפא של הסעיף "הפסדים מירידת ערך של נכסים בחברות בנות או חברות בשליטה משותפת יטופלו כמפורט בסעיף 2 בתקן 15" תבוטל.
- 39.2. בעמוד 20-661 להוראות הדיווח לציבור סעיף 18א. יתווסף סעיף קטן א1, כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

סעיף זה מאמץ את תקן חשבונאות בינלאומי 36, ירידת ערך נכסים, בהתאם לעקרונות חוזר זה. להלן התייחסות להבהרות שנכללו בסעיף:

39.3. ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהונו – לאור העובדה שהכללים שנקבעו בארה"ב (SOP 98-1 Accounting for the costs of Computer Software Developed or obtained for Internal Use) לגבי זיהוי ירידת ערך בעלויות תוכנה כאמור מתייחסים ספציפית לעלויות תוכנה, בעוד שבתקינה הבינלאומית לא קיימת התייחסות ספציפית כאמור, ולאור העובדה שככלל הסימנים לירידת ערך שנקבעו בתקינה בארה"ב דומים לסימנים לירידת ערך שנקבעו בתקינה הבינלאומית, נקבע שנדרשת בחינת ירידת ערך גם כאשר קיים סימן לירידת ערך לפי הכללים בארה"ב.

39.4. פרשנות מספר 10 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי בדבר "דיווח כספי לתקופת ביניים וירידת ערך" - מאחר ופרשנות זו מטפלת גם במדידת הפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים שהטיפול החשבונאי שלהם נקבע בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 39, הובהר כי האמור בפרשנות זו יהיה רלוונטי רק לאותם נכסים שבתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 36.

ירידת ערך השקעות בחברות כלולות .40

בעמוד 20-661 להוראות הדיווח לציבור לסעיף 18א. יתווסף סעיף קטן א2. ירידת ערך השקעות בחברות כלולות, כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

- 40.1. הסעיף מאמץ את הכללים שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 28 "השקעות בחברות כלולות" לגבי ירידת ערך של השקעות כאמור.
- 40.2. הוחלט לאמץ את החלטת רשות ניירות ערך 4-1 "קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע" ואת סעיף 10 להבהרה מספר 1 (מעודכן 2009) של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" משום שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

41. גילוי בדוח הדירקטוריון

- 41.1. בסעיף 2(ו) בהוראות הדיווח לציבור (עמוד 1-630) במקום "נתקיים תנאי המהותיות המפורט בסעיף 118 לתקן 15 בדבר "ירידת ערך נכסים" יבוא "אם הסכום המצרפי של הפסדים מירידת ערך, שהוכרו (בוטלו) בתקופת הדיווח, הוא מהותי ביחס לדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי בכללותם...".

דברי הסבר

- 41.2. תנאי המהותיות האמור שנכלל בתקן 15 (ישראלי) ואליו מפנה סעיף 2(ו), אינו נכלל בתקן חשבונאות בינלאומי 36. לאור העובדה כי הכללת מידע על הפסדים מהותיים מירידת ערך של נכסים או על רווחים מהותיים מביטול הפסדים מירידת ערך של נכסים, חשובה למשתמשים בדוח הדירקטוריון בכדי להבין את התפתחויות בהכנסות, בהוצאות ובהפרשה למס, לרבות פעולות בלתי רגילות וחלקה של הקבוצה ברווחי חברות כלולות, הושארה דרישת גילוי זו בדוח הדירקטוריון, בהתאמות הנדרשות.

חכירות**42. כללי**

- 42.1. בעמוד 2-661 (תוכן העניינים) במקום "18. החכרת ציוד" יבוא "18. חכירות".
- 42.2. בעמוד 19-661 במקום הנוסח הנוכחי של סעיף 18 יבוא נוסח המפנה לתקן חשבונאות בינלאומי 17, חכירות (להלן – בסעיף זה התקן), כמפורט בהוראה.
- 42.3. בסעיף 28 א. בעמוד 5-662 תותאם ההפניה לסעיף 18.

דברי הסבר

- אימוץ תקן חשבונאות בינלאומי 17 בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר זה. להלן התייחסות להבהרה העיקרית שנכללה בהוראותינו:
- סיווג החכירה כחכירה מימונית או תפעולית – בתקינה האמריקאית נכללים מבחנים כמותיים הקובעים כיצד יש לסווג את החכירה (לדוגמה, נקבע כי אם תקופת החכירה עולה על 75% מאורך חייו השימושיים של הנכס, החכירה תסווג כחכירה מימונית). לעומת זאת, בתקינה הבינלאומית לא נכללו מבחנים כמותיים אלא עקרונות כלליים ודוגמאות וסימנים המשמשים לסיווג החכירה.
- בשלב זה לא ברור האם יתכנו מצבים שבהם סיווג שיקבע לפי הכללים המקובלים בבנקים בארה"ב יסתור את הסיווג הנדרש לפי תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. לאור האמור, הובהר בהוראה כי כאשר תאגיד בנקאי מחליט לסווג חכירה כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית

במקום שבו יישום כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב היה מביא לסיווג אחר של החכירה, עליו לתעד את הסיבה להחלטה זו.

רכוש קבוע

43. כללי -

43.1. בסוף המשפט האחרון בסעיף קטן 33.א בעמוד 15-662 יתווסף: " בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 16 בדבר "רכוש קבוע" (להלן – תקן 16)".

43.2. לאחר סעיף 33.א. בעמוד 15-662 יתווסף סעיף קטן א.1 שיבהיר את אופן האימוץ של תקן 16 בהוראות הדיווח לציבור. הנוסח מפורט בהוראה המצורפת.

דברי הסבר

בהתאם לעקרונות חוזר זה.

בין היתר נקבע כי תאגיד בנקאי לא ישערך רכוש קבוע לפי מודל הערכה מחדש, לאור העובדה שכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב אינם מתירים שערך של רכוש קבוע, ומאחר ונראה כי התאגידים בנקאיים המדווחים בהתאם לכללי ה-IFRS אינם מיישמים מודל זה.

43.3. לאחר סעיף קטן א.1. בעמוד 15-662 יתווסף סעיף קטן א.2 בנוסח הבא: "על אף האמור בסעיף 2. (ב) בפרשנות מספר 1 של הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 1) - "שינויים בהתחייבויות קיימות בגין פירוק ושיקום, ובהתחייבויות דומות", תאגיד בנקאי ימדוד שינויים בהתחייבות בגין עלויות לפירוק ופינוי של פריט ושיקום האתר בו ממוקם הפריט בתנאי שאותה התחייבות מוכרת בהתאם לסעיף 47 בהוראות הדיווח לציבור בדבר "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות" וכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב."

דברי הסבר

פרשנות זו חלה על שינויים בהתחייבויות בגין פירוק ושיקום אשר, בין היתר, עומדים בהגדרת התחייבות בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 37. לאור העובדה שתקן זה לא אומץ בהוראותינו, נכללה הפניה לסעיף 47 להוראותינו, ולכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

44. דרישות גילוי

44.1. בסעיף 33.ב. בעמוד 15-662 תתווסף הדרישה לכלול עלויות תוכנה שהונו בסעיף בניינים וציוד.

44.2. לסעיף קטן 33.ג., הקובע לאיזה קבוצות יסווג בניינים וציוד:

44.2.1. אחרי סעיף קטן (3) תתווסף דרישה להצגת עלויות תוכנה.

44.2.2. אחרי סעיף קטן (4) תתווסף דרישה להצגה נפרדת של ציוד אחר שיתרתו לסוף תקופת הדיווח עולה על 5% מיתרת בניינים וציוד.

הערה: מסקירת דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים גדולים לשנת 2008 (UBS HSBC), שמדווחים ע"פ כללי ה-IFRS כאמור לעיל, עולה שתאגידים בנקאיים נוהגים, לעיתים, להציג פירוט של קבוצות שונות של רכוש קבוע, מעבר לקבוצות המפורטות בתקן. לאור

- זאת, ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו בסעיף 18 (ב) בתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג 1993, אנו מציעים להוסיף דרישת גילוי זו.
- 44.3. בסעיף קטן 33.ה. בעמוד 15-662, הקובע את הפרטים שיש להציג לכל קבוצת בניינים וציוד, יבוא:
- 44.3.1. בסעיף קטן (1) לאחר "עלות הנכסים שנתווספו בשנת הדיווח" דרישה לפרט שינויים בבניינים וציוד כתוצאה מחברות שאוחדו לראשונה.
- 44.3.2. בסוף סעיף קטן 33.ה.(2), תתווסף דרישה להצגת "שינויים אחרים" בבניינים וציוד שהתרחשו במהלך התקופה החשבונאית אליה מתייחסים הדוחות הכספיים.
- 44.4. בסעיף קטן 33.ז, תתווסף דרישה לתת מידע על "בסיסי המדידה ששימשו לקביעת הערך בספרים ברוטו".

דברי הסבר

- 44.5. בסעיף 73 לתקן 16 נקבעו דרישות גילוי שיש לעמוד בהן לגבי כל קבוצה של רכוש קבוע. דוגמאות לקבוצות נפרדות של רכוש קבוע נכללו בסעיף 37 לתקן, בפירוט רב יותר מהפירוט שנדרש כיום לפי הוראותינו.
- 44.6. עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי יוצגו בסעיף "בניינים וציוד", בהתאם לאופן ההצגה המקובל בתאגידים בנקאיים בארה"ב ובתאגידים בנקאיים מסוימים באירופה המיישמים תקני דיווח כספי בינלאומיים.
- 44.7. בסעיפים 29 ו-30 לתקן חשבונאות בינלאומי 1 "הצגת דוחות כספיים" נקבע בין היתר כי:
- 44.7.1. יש להציג בדוחות הכספיים בנפרד, פריטים שיש להם מהות שונה או תפקיד שונה, אלא אם הם לא מהותיים.
- 44.7.2. אם פריט אינדיווידואלי אינו מהותי מספיק בפני עצמו, יש לצרף אותו לפריטים אחרים, בין אם בגוף המאזן ובין אם בביאורים.
- להבנתנו, המשמעות של יישום עיקרון המהותיות היא שאין צורך לעמוד בדרישת גילוי ספציפית בתקן או בהבהרה, אם המידע אינו מהותי.
- 44.8. מסקירת דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים גדולים לשנת 2008 (UBS, HSBC) שמדווחים ע"פ כללי ה-IFRS וכן ממתכונות דיווח לדוגמא של תאגידים בנקאיים, כפי שפורסמו ע"י KPMG ו-PWC, עולה כי אין אחידות באשר למתכונת הדיווח של התאגידים הבנקאיים הנסקרים: הקבוצות שמוצגות בביאורים אינן זהות לקבוצות שצוינו בתקן, ומוצגות בפירוט נמוך יותר מהפירוט שנדרש לפי התקן.
- 44.9. לאור האמור, ובשל שיקולי מהותיות, הוחלט שלא לדרוש במתכונת גילוי לכל אחת מהקבוצות שזוהו בתקן (לרבות לשינויים בפריטי רכוש קבוע שנבעו מתרגום הדוחות הכספיים ממטבע הפעילות למטבע הצגה שונה), אלא להישאר במתכונת הקיבוץ הקיימת בהוראותינו. עם זאת, הוחלט לאמץ את הדרישה בתקנות ניירות ערך לפיה יינתן פירוט נפרד לציוד אחר שיתרתו עולה על 5% מיתרת סעיף בניינים וציוד.

45. מתכונת הגילוי – ביאור 7 בניינים וציוד

- 45.1. ביאור 7 בעמוד 669-33 יפוצל לשני עמודים: 669-33 – המאוחד, 669-33.1 – התאגיד הבנקאי. לעמודים אלה תתווסף עמודה "עלויות תוכנה".
- 45.2. בעמוד 669-34 יתווסף סעיף 6 בנוסח הבא: "התאגיד הבנקאי ייתן גילוי לפריטים הבאים:
- 45.2.1. סכום היציאות שהוכרו בערך בספרים של פריט רכוש קבוע במהלך הקמתו;
- 45.2.2. סכומן של התקשרויות חוזיות לרכישה של רכוש קבוע; וכן
- 45.2.3. אם לא ניתן גילוי נפרד בדוח רווח והפסד, סכום הפיצוי מצדדים שלישיים, שנכלל ברווח או בהפסד, בגין פריטי רכוש קבוע שערכם נפגם, שאבדו או שויתרו עליהם."

דברי הסבר

- 45.3. גילוי זה נדרש ע"פ סעיף 74. בתקן.
- 45.4. סעיף 77 בתקן קובע את דרישות הגילוי עבור פריטי רכוש קבוע המוצגים בסכומים משוערכים. היות ותאגידים בנקאיים לא רשאים ליישם את "מודל הערכה מחדש", לא נדרשת התייחסות לדרישות הגילוי שנקבעו בסעיפים אלו.
- 45.5. סעיף 74 (א) לתקן קובע כי יש לתת גילוי בדוחות הכספיים על "קיומם וסכומם של מגבלות על בעלות ורכוש קבוע ששועבד כביטחון להתחייבויות". לאור העובדה שסעיף 49 בעמוד 663-13 בהוראות הדיווח לציבור בדבר "שעבודים ותנאים מגבילים", כבר קיימת דרישות גילוי מקבילה למקרים בהם שועבדו נכסים, לרבות רכוש קבוע, לא נדרש להתאים את הוראותינו לדרישה זו.
- 45.6. סעיף 79 בתקן מפרט ארבע קבוצות של מידע שאין חובה לכלול אותן במסגרת הדוחות הכספיים אך "הוועדה המקצועית מעודדת ישויות לתת גילוי לסכומים האלה". לאור העובדה כי המידע שייכלל בהתאם לגילוי זה אינו צפוי להיות מהותי לתאגידים בנקאיים ולאור העובדה כי בנקים מובילים באירופה לא כללו מידע זה, לא נדרשת התייחסות נוספת לדרישות גילוי אלו.

נדל"ן להשקעה

כללי .46

- 46.1. בעמוד 662-15 יתווסף סעיף 33.ב. (3) שיבהיר כי יתרות בגין נדל"ן להשקעה יוצגו במסגרת סעיף 33. "בניינים וציוד", כמפורט להלן: "נדל"ן להשקעה בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 40 בדבר "נדל"ן להשקעה" (להלן – תקן 40)".
- 46.2. בסוף סעיף 33.ב. (3) בעמוד 662-15 יפורטו הבהרות לגבי אופן האימוץ בהוראות הדיווח לציבור. נוסח הסעיף מפורט בהוראה.

דברי הסבר

אימוץ תקן 40 בהתאם לעקרונות חוזר זה. בסעיף הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר ב"מודל השווי ההוגן" המפורט בתקן 40, לאור העובדה שכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

אינם מתירים שערך של נדל"ן להשקעה, ומאחר ונראה כי מרבית התאגידים בנקאיים המדווחים בהתאם לכללי ה-IFRS אינם מיישמים את מודל השווי ההוגן.

47. דרישות גילוי

47.1. בעמוד 15-662 יתווסף:

47.1.1. בסעיף 33 ג. - סעיף קטן (4): "נדל"ן להשקעה (במידה ומהותי)".

47.1.2. בסעיף 33 - סעיף חדש - ד.1: "בכל מקרה בו תאגיד בנקאי בחר, משיקולי מהותיות הסכומים, שלא לכלול בביאור 7 גילוי נפרד בהתאם לסעיף ה. להלן לגבי נדל"ן להשקעה, יינתן גילוי לכל הפחות, ליתרה המאזנית של "נדל"ן להשקעה" שנכללה ביתרה המאזנית של בניינים וציוד שאינם בשימוש התאגיד הבנקאי או הקבוצה".

47.2. בעמוד 34-662 יתווסף סעיף 7: "היתרה המאזנית של "נדל"ן להשקעה" שנכללה ביתרה המאזנית של בניינים וציוד שאינם בשימוש התאגיד הבנקאי או הקבוצה הינה בסך ----- מילוני ש"ח (שנה קודמת ----- מילוני ש"ח)".

דברי הסבר

התאמת דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור לדרישות הגילוי שנקבעו בתקן 40.

תחולה

48. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר זה יחולו על כל התאגידים הבנקאיים ועל כל חברות כרטיסי האשראי.

תחילה והוראות מעבר

49. כללי:

49.1. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר זה יחולו מיום 1.1.2011 ואילך.

49.2. תאגיד בנקאי או חברת כרטיסי אשראי המתקשים ביישום הוראות אלו יפנו אל מר עידו גליל, מנהל יחידת דיווח כספי. האמור מתייחס גם לקשיים הקשורים ליישום לראשונה, להצגה למפרע של מספרי השוואה, ולנושאים שטופלו בתקן דיווח כספי בינלאומי 1.

50. מדידת שווי הוגן וחלופת השווי ההוגן (חלק א') - הוראות מעבר המתייחסות ליישום לראשונה של ההוראות שנקבעו בהתאם לחלק א' לחוזר זה מפורטות בהוראה (הוראות מעבר לשנת 2011).

51. תקני דיווח כספי בינלאומיים (חלק ב') -

51.1. בעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי לפי הוראות אלה תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקן הדיווח הכספי הבינלאומי. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בתקן הדיווח הכספי הבינלאומי.

51.2. מיום 1.1.2011 ואילך, תאגיד בנקאי יעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים המטופלים בהוראה זו באופן שוטף, בהתאם למועד התחילה והוראות המעבר שנקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, בהתאם לעקרונות האימוץ שפורטו בחוזר זה ובהתאם להבהרות של הפיקוח על הבנקים.

51.3. שינויים בטיפול החשבונאי בפריטים קיימים בשל אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים:

עם יישום תקן דיווח כספי בינלאומי בנושא מסוים, במידה ולפי הוראות המעבר של התקן נדרש ליישמו על עסקאות קיימות, תאגיד בנקאי יבדוק מהו הטיפול החשבונאי המתאים, בהתאם לתקן, בכל העסקאות הקיימות המטופלות לפי תקן זה. במצבים שבהם תאגיד בנקאי הגיע למסקנה לפיה ראוי לשנות באופן מהותי טיפול חשבונאי שיישם בעבר לגבי נושא מסוים, עליו לבחון היטב האם מתקיימים התנאים המצדיקים שינוי בטיפול החשבונאי, או האם נדרש לטפל בשינוי כתיקון של טעות. יש לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית במקרה של ספק, ובכל מקרה שבו הוחלט על תיקון של טעות.

לדוגמה, על תאגיד בנקאי לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית אם הוא סבור כי רק בשל אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, נדרש לשנות סיווג של חברה שבה הוא משקיע מ/אל סיווג של חברה מאוחדת, חברה כלולה או חברה שאינה חברה מוחזקת. זאת, לאור הקשר בין ההגדרות המתייחסות בכללי החשבונאות המיושמים היום לבין תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים אלה.

עדכון קבצים

52. רצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(12/09) [1] 671-1-3	---
(12/09) [16] 690-1	(10/09) [15] 690-1
*(1/04) [11] 690-7	(1/04) [11] 690-7
(12/09) [1] 698B-1-221	---
*(6/09) [1] 699-61	(6/09) [1] 699-61
(12/09) [2] 699-62	(10/09) [1] 699-62

* עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

בכבוד רב,

רוני חזקיהו
המפקח על הבנקים